לטמא משכב תחתון כעליון [א]ואם נישאת לכהן אוכלת בתרומה [ב]ואם בא עליה אחד מכל עריות שבתורה מומתין על ידה והיא פטורה [ג]ואם בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה קתני ביאה וקתני נישאת הכי קאמר אי הני נשואין דכהן נינהו אוכלת בתרומה תא שמע [א]וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבין שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שלח לו ואתה אי אתה אומר כן מוחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה [ד]כספה מאכילתה בתרומה זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים [ב][ה]אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה היכי דמי אי בביאה שעל ידי חופה וכסף שעל ידי חופה בתרוייהו מיכל אכלה ואלא בביאה שעל ידי חופה וכסף שלא על ידי חופה הכא תרתי והכא חדא אלא לאו בביאה שלא על ידי חופה וכסף שלא על ידי חופה אי אמרת בשלמא נשואין עושה משום הכי פשיטא ליה דאלימא לה ביאה מכסף אלא אי אמרת קדושין עושה מאי שנא הכא דפשיטא ליה ומאי שנא הכא דמספקא ליה אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך בביאה שעל ידי חופה וכסף שלא ע"י חופה ודקאמרת הכא תרתי והכא חדא קל וחומר מיהא איתיה והכי שלח ליה ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו על ידי חופה כספה מאכילתה בלא חופה זו שביאתה מאכילתה בתרומה על ידי חופה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה בלא חופה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה [ג]משום [ד]דעולא ובן בג בג גבי שפחה כנענית לא שייר בקנינה הכא שייר בקנינה רבינא אמר מדאורייתא מיפשט פשיטא ליה דאכלה ומדרבנן הוא דשלח ליה והכי שלח ליה שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ולא חיישת [ה]לסימפון שלח ליה ואתה אי אתה אומר כן מוחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה כספה מאכילתה בתרומה ולא חיישינן לסימפון זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא ניחוש לסימפון אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים ארוסה בת ישראל אינה אוכלת בתרומה

עד

לטמא משכב התחתון כעליון. שעושה בועלה מושב ומשכב אפי' עשר מצעות אבל לא להיות אב הטומאה לטמא אדם וכלים כמשכבה של נדה עצמה אלא לטמא אוכלין ומשקין כעליונו של זב וכן מפרש לה במס' נדה (דף לג:) אבל פחותה מבת שלש שנים אינה מטמאה את בועלה אלא טומאת ערב כנוגע בעלמא: **נישאת לכהן.** קס"ד שנכנסה לחופה לנישואין אוכלת בתרומה אבל פחותה מבת ג' שנים אין חופתה מאכילתה הואיל ואין ביאתה ביאה: **והיא פטורה.** לפי שאינה בת עונשין: **אי הני נישואין.** האי מתקדשת בביאה דתנא ברישא אי לכהן הרי אוכלת בתרומה: **שאין ביאתה מאכילתה.** אם בא עליה כהן ולא קנאה בכסף אינה אוכלת דבעינן קנין כספו וקדושין נמי לא תפסי בה שתהא מקודשת לו בביאתה שהרי היא כחמור עם הדומה לחמור[ו]: **כספה מאכילתה.** דכתיב (ויקרא כב) קנין כספו הוא יאכל בו: **זו שביאתה מאכילתה.** קס"ד השתא דביאה עושה נישואין כדמפרש ואזיל ונישאת פשיטא ליה דאכלה דנפקא ליה בספרי מכל טהור בביתך יאכל אותו[ז] והך דבן בג בג התם תני לה: **היכי דמי.** דיליף כסף מביאה אי נימא ביאה שלאחר חופה ויליף מיניה כסף שהכניסה אחר כך לחופה: **בתרווייהו אכלה.** ומאי אבל מה אעשה דקאמר: **אלא בביאה שע"י חופה.** וקא יליף מיניה כסף שלא על ידי חופה היכי יליף לה מיניה הכא תרתי והכא חדא: **מאי שנא.** ביאה דפשיטא ליה: **ומאי שנא.** כסף דמספקא ליה: **ואפילו ע"י חופה.** דהא לאו בת נישואין היא: **משום דעולא.** דאמרי' בריש פירקין (דף ה.) שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותיה: **לא שייר בקנינה.** אחר שנתן הכסף אין הקנין חסר כלום: **הכא שייר בקנינה.** דאכתי מיחסרה מסירה לחופה לענין ליורשה וליטמא לה: **רבינא אמר.** מהכא ליכא למיפשט דנישואין עושה דהא אפילו אירוסין עושה אכלה מדאורייתא וכסף נמי מדאורייתא אכלה: **ומדרבנן הוא דשלח ליה.** הא דשלח ליה לאוסרה בתרומה מדרבנן הוא דאסר לה: **משום סימפון.** שמא ימצא בה מום ונמצאו קידושי טעות: **סימפון.** כל דבר המבטל דבר קרוי סימפון שלו כגון שובר הוי סימפון של שטר בשנים אוחזין (ב"מ כ.) וכאן קורא סימפון דבר המבטל את הקידושין או את המקח של עבד: **אי אתה יודע.** בתמיה: **זו שביאתה מאכילתה.** דבנישאת מודה דלא חיישינן לסימפון דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו[ח] וידע וקבל עליו: **אבל מה אעשה כו'.** ולקמיה פריך מאי בינייהו הואיל וסוף סוף לא אכלה:

ומה שפחה כנענית וכו' זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה. וא"ת ונימא יבמה תוכיח שביאתה מאכילתה ואין כספה מאכילתה אף אני אביא ארוסה וים לומר דהאי ק"ו אינו כ"א גלוי מלתא בעלמא דארוסה מקרי קנין כספו כמו שפחה הלכך לא שייך למיפרך יוכיח עי"ל דליכא למימר יבמה תוכיח דאיכא למיפרך מה ליבמה שכן אינה נקנית בכסף תאמר באשה שנקנית בכסף דין הוא שתאכל בתרומה על ידי כסף: **מה** שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה. מהאי ק"ו ליכא למילף שתהא אשה נקנית בכסף ובשטר[א] דאיכא למיפרך מה לשפחה כנענית שכן יוצאה בכסף [ט]כדפריך לעיל[י] גבי אמה העבריה אבל לענין אכילת תרומה לא שייך למיפרך הכי: **זו** שביאתה מאכילתה[כ] אינו דין שכספה מאכילתה. וא"ת ונימא דיו לסוף דינא כלומר מאיזה כח אתה בא ללמוד כסף מכח ביאה דיו כביאה ולא יאכיל אלא אחר חופה ודוגמתה בפ"ב דב"ק (דף כה.) וי"ל הכא סברי כרבי טרפון דאמר לא אמרינן דיו היכא דמיפרך ק"ו ואי אמרת הכא דיו מיפרך ק"ו ורבינו שמשון מקוצי תירץ דלא אמרינן דיו אלא היכא דבעי למימר דין חדש כגון התם דאמר קרן ברה"ר חצי נזק ואתה בא ללמוד נ"ש מק"ו דשן ורגל אבל הכא דרחמנא אמר קנין כסף אוכל ואין אנו באין ללמוד מן הק"ו אלא מהו קנין כסף: **רבינא** אמר מדאורייתא מיפשט פשיטא דאכלה. פי' ורבינא בא לקיים לעולם אימא לך דביאה אירוסין עושה ודקאמרת מאי שנא הכא דפשיטא ליה ומאי שנא הכא דמספקא ליה [ל]בדאורייתא פשיטא דאכלה בין בביאה בין בכסף[ב] והא דשלח ליה לאוסרה בתרומה מדרבנן ומדרבנן היה ריב"ב דן ק"ו דבביאה פשיטא ליה דאכלה אפילו מדרבנן דלא שייך בה חשש סימפון משום דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו ומק"ו רוצה לדון דבכסף נמי ליכא למיחש לסימפון כדמפרש בגמרא: **זו** שביאתה מאכילתה בתרומה. פ"ה דבנישאת פשיטא דכ"ע מודו דלא חיישינן לסימפון דאין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו וידע וקבל עליו וקשה מה שפירש בקונט' דאיירי בנישאת דהא לא בא רבינא ליישב אלא דאירוסין עושה ויש ליישב דה"ק כי היכי דבנישואין פשיטא ליה דאכלה דכ"ע מודו דאין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו ה"נ אינו בא עליה אלא א"כ בודקה ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות[מ] והרר"ס פירש דה"ק מה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו מן התורה כספה מאכילתה אפילו מדרבנן זו שביאתה מאכילתה מן התורה אינו דין שכספה מאכילתה אפילו מדרבנן ומיירי שפיר בביאה שלא ע"י חופה:

עד

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה ג:
צב ב מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הלכה יג [טור אה"ע סימן כ]:
צג ג מיי' פ"ח שם הלכה ו ופ"ט הלכה ב טוש"ע אה"ע סימן ו סעי' ט וסי' ז סעיף יג:
צד ד מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה א סמג לאוין רנד:
צה ה מיי' שם הלכה ג ופ"ח הלכה ז:

◆

מוסף תוספות

א. ומה שפחה כנענית שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף ושטר אשה שנקנית בביאה אינו דין שנקנית בכסף ושטר. תוס' הרא"ש. ב. דקנין כספו הוא והויות דשטר וביאה איתקוש לכסף. שיטה לא נודע למי.

◆

תוס' ר"י הזקן

משכב התחתון כעליון. שעושה בועלה משכב ומושב אפילו בעשר מצעות זו על זו לטמא אוכלים ומשקים, אבל לא לטמא אדם וכלים כדאיתא התם [לב, ב]. פטורה. לפי שאינה בת עונשין. ביאה שעל ידי חופה. כלומר ביאה שאחר חופה. חופה היא שמייחדין שניהם בפני רבים בבית אחד לבדם ועדים רואין היחוד אבל אין עדים נשארים עמהם בבית שאין לבעול בפני שום אדם. וקי"ל כאביי ורבא דביאה אירוסין עושה, ואע"ג דדחי להו תלמודא דחייתא ניהו דפשטא (דמייחדין) [דידהו] דייקי דאירוסין עושה וכן הלכתא.

מסורת הש"ס

א) ספרי פרשת קרח פיס' קז, ב) כתובות נז: [לעיל ה.], ג) [כתב"י: או משום דעולא או משום סמפון. ועיין לקמן יא ע"א תוד"ה עד שתכנס שהביאו גירסא זו], ד) [לעיל ה. וש"נ], ה) כתובות נז:, ו) [לקמן סח.], ז) [במדבר יח, יא], ח) [כתובות עה ע"ב, ע"ש], ט) [ומהאי טעמא גם שטר ליכא למילף כדאיתא מפורש לעיל בתוס' ה. ד"ה ומנין שאף בשטר], י) [ד ע"ב], כ) [רש"ש מוסיף: ע"י חופה], ל) [נלע"ל מדאורייתא פשיטא וכו' בתרומה היינו מדרבנן], מ) [יבמות קז ע"א].

◆

מוסף רש"י

לטמא משכב תחתון כעליון. במסכת נדה מפרש לה שיהא תחתון של בועל נדה כעליונו של זב, שמטמא אוכלין ומשקין ואין מטמא אדם וכלים כתחתון של נדה עצמה שהוא קרוי מדרס ואב הטומאה (יבמות נט:). שהבועל נדה מטמא משכב התחתון משום משכב אפילו לא נגע בו, כעליון של זב, הכי מפורש במסכת נדה בפרק בנות כותים (לג:) שאין משכבו של בועל נדה חמור כמשכב נדה וכמשכב זב שנעשים אב הטומאה לטמא אדם וכלים, דכתיב בהו וכל אשר יגע במשכבה, אלא הרי הוא כעליונו של זב, כבגד שנישא על גבי הזב, שאינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין, ומקרא ילפינן לה התם (סנהדרין נה:) אבל פחותה מבת שלש הבא עליה בנדותה אינו כבועל נדה אלא כנוגע בנדה ואין משכבו מטמא אפילו אוכלין ומשקין אפילו נגע בו, דנוגע בנדה אינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא כלים ואפילו נגע, וכ"ש דאינו מטמא משכב בלא נגיעה (שם סט.). ואם נשאת לכהן. על ידי קידושי אביה ואמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה וזו אם נכנסה לחופה אוכלת, אבל פחותה מכן אפילו נכנסה לחופה אינה אוכלת, אע"ג דגדולה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלת, אלמא לאו בביאה תליא מילתא אלא בחופה, מיהו ראויה לביאה בעינן וכל שאין לה ביאה אין לה חופה (שם). אבל פחותה מבת שלש אע"פ שקידושיה קידושין ע"י אביה, הואיל ואין ביאתה ביאה אין חופתה חופה והויא לה כארוסה, דאע"ג דקנין כספו הוא אמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה (שם נה.). **ואם בא עליה אחד מכל עריות שבתורה.** כגון אביה או אחיה (נדה מד:). **מומתין על ידה.** אם מחייבי מיתות הן דהא ביאתה ביאה (סנהדרין נה:). והיא פטורה מפני שהיא קטנה ולאו בת עונשין (נדה מד:). **ואם בא עליה אחד מן הפסולין.** כגון חלל נתין וממזר או אלמנה לכהן גדול (יבמות נו:). ועבד ועובד כוכבים (נדה מד: ובסנהדרין שם ושם בוחי). **פסלה.** מתרומת בית אביה (יבמות נו:). אם היא בת כהן כדתניא (שם סח.) מנין לכהנת לויה וישראלית שבאו עליהן פסול ת"ל כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה (נדה מד: ובעי"ן סנהדרין סט.). דהא ביאתה ביאה (סנהדרין נה:). **ולא חיישת לסמפון.** לשון סמפון הוא ביטול, כגון שובר המבטל שטר קרוי סמפון, ומום באשה או בבהמה שמבטל המקח קרוי סמפון, והכא נמי בה שמא ימצא בה מום ונמצאו קדושי טעות ובטלים ונמצא שאכלה זרה בתרומה (כתובות נז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones